

tamista aikataulun mukaiselle takarajalle....” (vahvennus kirjoittajan).

Hallitus toteaa siis tiukasti, että se haluaa kohdistaa veronalennukset tuloveroihin ja työvoimakustannuksiin. Siinä ei sitten tunnu jäävän varaa paljoo tai siis lähes yhtään muuhun. Asian ratkaisu jätetäänkin kauden loppuun.

EU:n kanssa on periaatteessa sovittu, että ns. turistiviinon tuomisrajoitukset poistetaan vuoteen 2004 mennessä – mikä on siis aikataulun mukainen takaraja. Mitä sitä ennen

tapahtuu, on epäselvää. EU:lle on luvattu vain se, että vuoden 2000 puolivälissä kerrotaan jostain aikataulusta. Samaan yhteyteen liittyy luonnollisesti pohdinta siitä, millä aikataululla ja määrillä veroja laskettaisiin, jotta tilanne ei menisi aivan villiksi. Alennusten määristä ei luonnollisestikaan ole mitään päätöksiä.

Vuoden 2004 takaraja ei kuitenkaan ole ihan ehdoton, sillä Ruotsi saattaa saada siihen vielä pidennystä. Ekofineuvoston hyväksyessä asiaa koskevan direktiivin joulu-

kuussa 1996 pöytäkirjaan otettiin maininta, että jos Ruotsi myöhemmin saa pidemmän siirtymäajan, se koskee myös Tanskaa ja Suomea. Vaikka tämän kortin varaan ei ole paljoo laskettukaan, niin onhan sellainen mahdollisuus aina olemassa. Joka tapauksessa alkoholijuomaverojen alentaminen on lykätty jonnekin takarajalle, oli se sitten 2004 tai vaikka 2010. Avvaktailaan sano ruotalainen.

KARI PAASO

KUN MONOPOLIJÄRJESTELMÄ KOHTASI EU:N

Kalifornialaisen Harold Holderin johtama amerikkalais-pohjoismainen yhteistyöryhmä on tehnyt kirjan siitä, millaiselle koetukselle vuosikymmeniä voimassa ollut pohjoismainen alkoholimonopolijärjestelmä joutui kohdatessaan Euroopan integraatiopyrkimykset. Mukaan on kelpuutettu Norja, Ruotsi ja Suomi, vaan ei Islantia. Tanska erilaisine järjestelmineen ja pitempine EU-historioineen olisi tarjonnut mielenkiintoisen vertailukohdan, koska sielläkin EU:n paineet ovat tuntuneet alkoholialalla.

Tekijät tavoittelevat lähinnä ei-pohjoismaista lukijakuntaa. Tämä heijastuu etenkin ensimmäisessä luvussa, joka tarjoaa kolmen maan historian pienen sivistyspaketin. Runsaudes-

saan ja systemaattisuudessaan teos on perusdokumentti kenelle tahansa Pohjolan suhteille aiheesta kiinnostuneille.

Kirjoittajien alkoholipolitiikan määritelmä on perinteinen. Alkoholipolitiikaksi lasketaan tuotantoon, jakeluun ja myyntiin liittyvät kansallisen tason säädökset ja lait, toisin sanoen institutionaalinen järjestelmä, jonka tarkoituksena on edistää kansanterveyttä ja sosiaalista järjestystä. Alkoholipolitiikka ei viittaa kuntien, ammattilaisten tai järjestöjen tekemään kirjajaan ehkäisevään työhön. Myöskään kansainvälisen tason alkoholipolitiikan mahdollisuus ei ole keskeinen aihe. Pikemminkin kansainvälinen taso eli vapaa-

kauppa näyttää kaventavan alkoholin sääntelyn mahdollisuuksia yksittäisissä kansallisvaltioissa. Kirjan kantavana teemana on kansallisen kokonaisvaltaisuuteen pyrkineen monopolistisen järjestelmän pärjääminen EU:n vapaakaupapolitiikan testissä. Tätä mielenkiintoista ja monimutkaista neuvotteluprosessia käsitellään luvussa 2. Prosessin tuloksena kolme pohjoismaata joutuivat luopumaan alkoholijuomien tuotanto-, tuonti- ja tukkumyyntimonopoleistaan sekä muuttamaan matkustajien tuontimääränsä. Vähitäismyyntimonopoli sen sijaan piti pintansa EY:n tuomioistuimen käsittelyssä.

Luvussa 3 tarjotaan yleisesitys maiden kontrollijärjestel-

mien historiasta ja 20 viime vuoden muutoksista. Luvut 4–8 käsittelevät tämän kontrollijärjestelmän kannalta tärkeitä osa-alueita ja niissä tapahtuneita muutoksia vuodesta 1980 eteenpäin. Yksityiskohtaisia tietoja löytyy juomien verotuksesta ja hinnoista, alkoholin kulutuksesta ja juomatavoista, alkoholin kulutukseen liittyvistä sosiaalisista ja terveydellisistä seurauksista, alkoholielinkeinossa työskentelevistä taloudellisista toimijoista sekä yleisön alkoholin kontrolliin liittyvien asenteiden muutoksista. Luvussa 9 seuraa yhteenveto ja tulevaisuuden näkymiä. Temaattisen kattavuuden lisäksi kaikki vaikuttaa erinomaisen huolellisesti tehdyiltä.

Ehkä olisi pärjätty vähemmälläkin? Nyt kirja pursuaa tietoja, jotka ovat hyödyllisiä lähinnä alalla työskenteleville; siis niille, joita kiinnostaa lukea enemmän siitä, miten kou-

riintuntuvasti Norjan, Ruotsin ja Suomen alkoholijärjestelmät muuttuivat muutamassa vuodessa. Ehkä tutkijat itsekin ovat olleet sen verran ymmällään koko EU/ETA-ruljanssin jälkeen – miten kaikki oikein tapahtui? – että perinpohjainen alkoholipolitiikan selostus tuntui tuiki tarpeelliselta pian muutosten jälkeen.

Kirjan musta-harmaa-valkoinen ulkoasu on kuin hautakirjoitus. "Täällä lepää pohjoismainen alkoholipolitiikka"? Tämä on tuskin ollut kirjoittajien tarkoitus, vaikka kuoleman teemat kyllä kummittelevat kirjan sivuilla: "the two remaining major pillars of the national alcohol control policies, higher prices and restricted physical availability of alcohol, may be weakened or even totally lost".

On totta, että nimenomaan kansallinen järjestelmä oli valinkauhassa EU/ETA-neuvot-

teluissa. Aiheellisesti voi kuitenkin kysyä, eikö jo tässä vaiheessa olisi ollut syytä hahmottaa alkoholipolitiikka muustakin kuin kansallisesta näkökulmasta.

CHRISTOFFER TIGERSTEDT

HAROLD D. HOLDER &
ECKART KÜHLHORN &
STURLA NORDLUND &
ESA ÖSTERBERG &
ANDERS ROMELSJÖ &
TRYGVE UGLAND
EUROPEAN
INTEGRATION AND
NORDIC ALCOHOL
POLICIES.
CHANGES IN ALCOHOL
CONTROLS AND
CONSEQUENCES IN
FINLAND, NORWAY AND
SWEDEN, 1980-1997.
ASHGATE, ALDERSHOT
1998
254 s.

TONY BLAIRIN HALLITUKSEN UUDET RESEPTIT TERVEYSEROJEN KAVENTAMISEEN

Brittiläinen terveyden tasa-arvon tutkimus on viime vuosikymmenien ajan ollut kansainvälisesti tutkimusperinteen esikuva. Alan perusteoksena voidaan pitää legendaarisen maineen Margaret Thatcherin ensimmäisen hallituksen vastentahtoisella myötävaikutuksella saanutta Black Reportia (Townsend ja Davidson 1982).

Konservatiivien vuoden 1979 vaaleissa saamaa voittoa edeltänyt labour-hallitus oli pyytänyt Sir Douglas Blackin johtamaa asiantuntijaryhmää laatimaan selvityksen sosiaaliryhmien välisistä terveyseroista Iso-Britanniassa. Hallitusvalta vaihtui ennen selvityksen valmistumista, eikä konservatiivista hallitusta enää kiinnosta-

nut selvityksen tulokset. Yritys haudata selvitys julkaisemalla siitä loma-aikana vain 260 kappaleen painos herätti julkisen mielenkiinnon ja myöhempi taskukirjapainos teki Black Reportista ehkä laajalevikkisimmän kansanterveysalan julkaisun.

Tapahtuma kuvaa varsin hyvin kansanterveyskysymysten